

KOMPAS ZODPOVEDNÉHO SPRÁVANIA

ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA 4/2016

ÚVOD

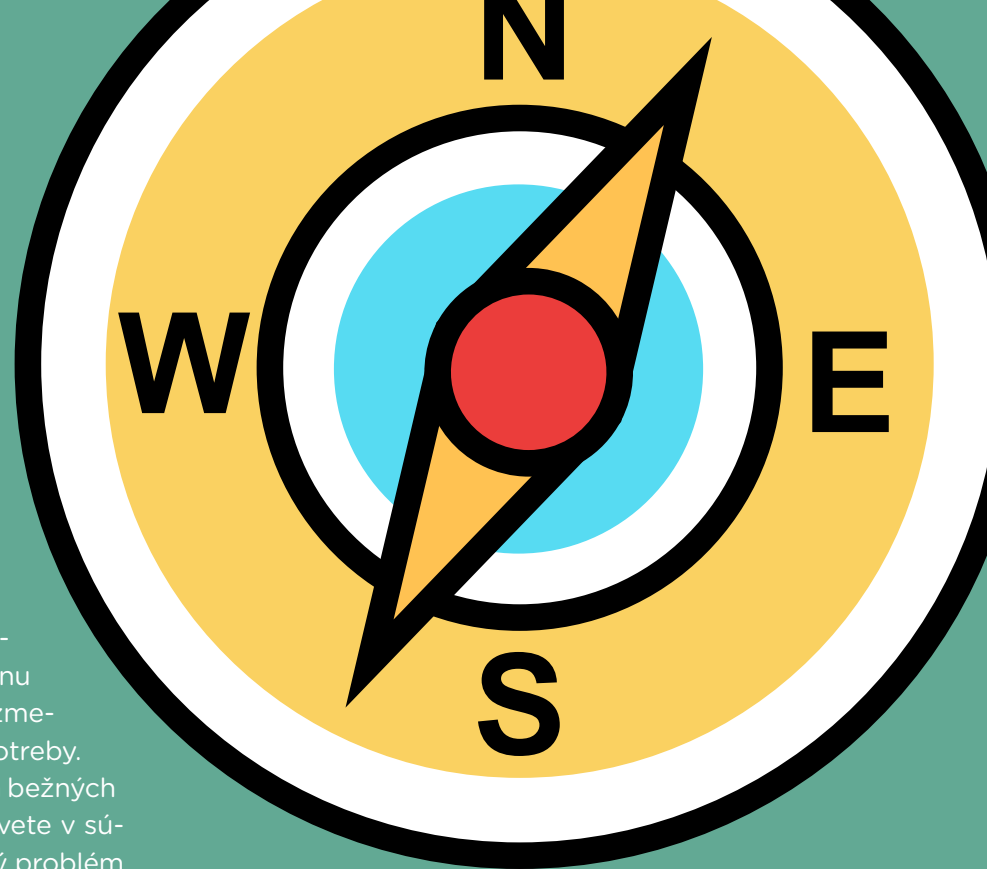
Svet sa mení a je k nám oveľa bližšie ako kedysi. Čoraz viac môžeme sledovať dopady svojho nie vždy ideálneho správania na našu planétu. Napríklad v Európe ročne vyhodíme 100 miliónov ton potravín. Na Slovensku vyprodukujeme ročne 1,74 milióna ton komunálneho odpadu. Na svete je momentálne 20 miliónov utečencov. Približne 700 miliónov ľudí žijúcich v chudobe nemá prístup k pitnej vode. Žijeme vo svete, kde chceme mať všetko a rýchlo. Ničivé katastrofy ľudí postihujú bez toho, aby ich človek vedel kontrolovať. Európske firmy ročne ukrátia rozvojové krajiny o 160 miliárd eur na daňových únikoch. Jedno percento najbohatších ľudí sveta, vlastní viac bohatstva ako všetci ostatní dokopy.

Žiadne veľké problémy, vrátane už spomenutých, však nevznikajú odrazu. To, ako vyzerá náš svet a okolie v ktorom žijeme, je výsledkom aj našich každodenných rozhodnutí. Každý z nás je dôležitý a môže prispieť k tomu, ako bude vyzeráť to, ako žijeme. Každý môže začať už dnes sám od seba. Tu a teraz – vo svojej krajine. Niekedy stačí jedna malá vec, jeden dobrý výber alebo jedno správne rozhodnutie. To, čo si vyberieme dnes, budeme žiť zajtra.

V kampani VYBER SI, ktorej súčasťou je aj tento časopis, sme si vybrali žiť zodpovedne a začať od seba. Vyber si spoločne s nami aj ty. V tomto čísle bulletinu Rozvojová spolupráca nájdeš rôzne tipy a triky ako pristúpiť k problémom nadbytočného odpadu, chudoby, úhynu včiel, smogu v mestách, klimatickej zmeny či nadmerného konzumu a spotreby. V každom z článkov ponúkame súhrn bežných problémov, ktorým ľudia po celom svete v súčasnosti čelia. Zároveň však na každý problém ponúkame aj riešenie, ktoré by malo byť v silách každého, čo i len trochu aktívneho a odhodlaného človeka. A keďže nám v Platforme MVRO pomáhajú robiť si prehľad v aktuálnych problémoch planéty naši kolegovia z rôznych slovenských mimovládnych organizácií a firiem, na jednotlivých stranách časopisu nájdete odkazy na ich webstránky plné tipov, ako sa správať a vyberať si zodpovedne a férov.

Veríme, že aj s pomocou tohto kompasu zodpovedného správania sa nám spoločne bude dariť meniť naše okolie k lepšiemu.

Platforma MVRO

AKO SA PRESÚVAŤ A NEZNIČIŤ SA

TOMÁŠ HORVÁTH

PROBLÉM #1

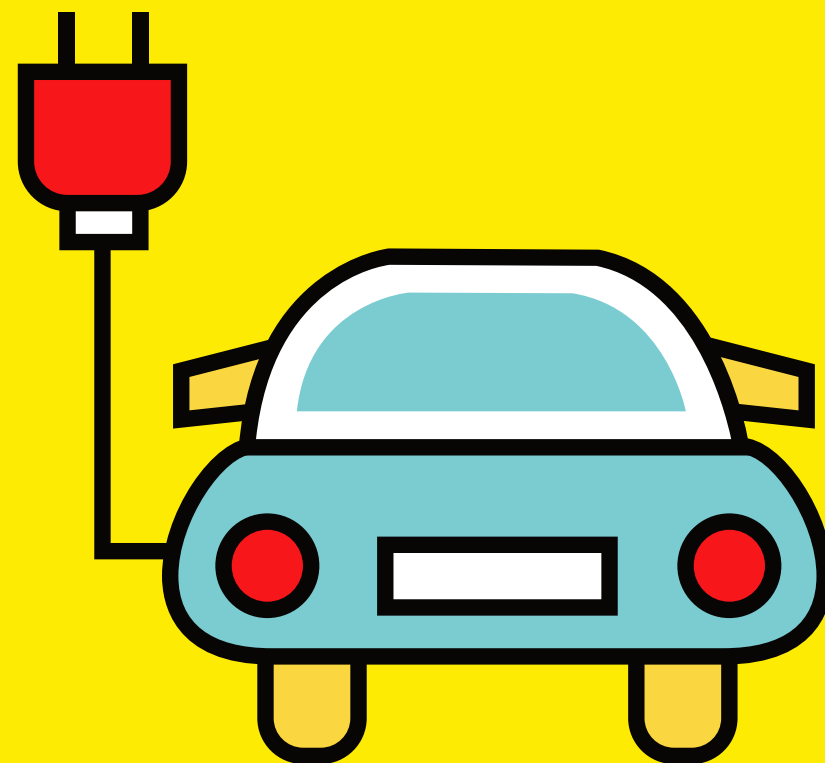
ZÁPCHY A PARKOVANIE V MESTÁCH

Do miest sa sťahuje čím ďalej tým viac ľudí. Niektoré odhady hovoria, že do roku 2050 budú až dve tretiny celosvetovej populácie žiť v mestách. Ľudia sa do nich sťahujú najmä za prácou, hľadajú zlepšenie svojich životov, avšak narážajú na problémy, ktoré mimo miest neexistujú, alebo iba v malom rozsahu. Jedným z nich sú masívne dopravné zápchy, ktoré sú na príčine často aj hodínám navyše strávených v autách, či mestskej hromadnej doprave. V mnohých mestách, aj Bratislave, chýba vhodná infraštruktúra a rozšírenie možností mestskej hromadnej dopravy. Zostáva nám iba sa pasívne prizerať, alebo vieme túto situáciu aj pozitívne ovplyvniť?

PROBLÉM #2

ZDRAVIE ĽUDÍ

Znečistenie ovzdušia má vážne dôsledky na ľudské zdravie, pričom dopravné prostriedky sú zdrojom približne štvrtiny celkového znečistenia na našej planéte. V mestách je znečistenie z dopravy ešte vyššie ako v menej obývaných oblastiach vidieka. Následkom znečisteného ovzdušia sú nové a silnejšie choroby, ktoré spôsobujú približne 2 milióny úmrtí ročne. S pribúdajúcou populáciou a trendom sťahovať sa do miest je stále naliehavejšou otázkou: ako sa môžeme prepravovať zdravším a menej ovzdušie znečisťujúcim spôsobom?

PROBLÉM #3

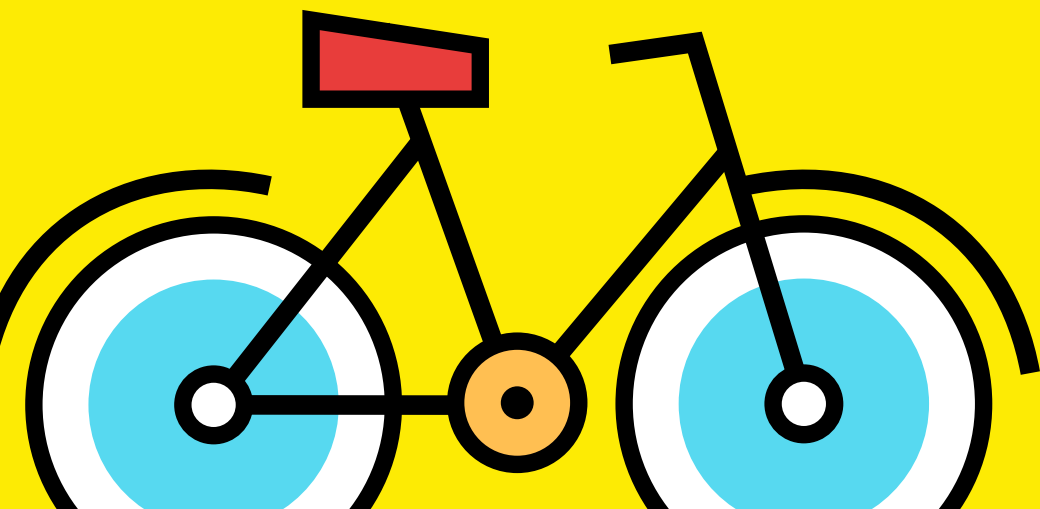
OTEPLOVANIE PLANÉTY

Skleníkové plyny spôsobujú výrazné otepľovanie našej planéty. Najväčším zdrojom emisií skleníkových plynov je spaľovanie fosílnych palív. Doprava je pritom jedným z troch najväčších sektorov spaľujúcich tento typ palív. Len v Kodani, „cyklistickom kráľovstve“, sa do ovzdušia ročne vypustí vďaka bicyklovaniu o 90 000 ton menej oxidu uhličitého, ako by tomu bolo pri využívaní automobilov, ktoré spaľujú fosílna palivá. Ako sa ale vysporiadať s globálnym otepľovaním a nárastom počtu ľudí na svete, ktorí sa potrebujú denne presúvať?

RIEŠENIE #1

BICYKEL - NAJRÝCHLEJŠÍ A NAJLACNEJŠÍ

Šimon Krošlák používa denne špeciálny cargo bicykel v rámci cyklokuriérskej spoločnosti Švihaj Šuhaj. Tvrdí, že bicykel je najefektívnejší a vo väčšine prípadov aj najrýchlejší a najlacnejší dopravný prostriedok individuálnej mobility. Hlavne na krátke a stredne dlhé vzdialenosti v mestách. V dnešnej dobe existuje už množstvo špeciálnych doplnkov na bicykel, vďaka čomu nie je problém odviezť na bicykli aj väčší nákup, deti do školy, či mnoho ďalších vecí. Jeho tvrdenie potvrdzuje aj Dominik Jakub zo zaujímavého projektu zdieľaných bicyklov s názvom Žlté bicykle: „V mestách na kratšiu vzdialenosť 1-5 km je bicykel najrýchlejší dopravný prostriedok, priemerná rýchlosť áut je vtedy približne 14 km/h, to znamená, že na bicykli nemusíme ísť ako Šagan, ale do pohody a stále sme rýchlejší.“

RIEŠENIE #2

ALTERNATÍVY V DOPRAVE

Elektromobil prenikol na slovenský trh pred necelými desiatimi rokmi. Aaron Fishbone zo spoločnosti GreenWay Operator vysvetľuje, že používanie elektromobilov v mestách neprispieva k priamemu znečisteniu ovzdušia a pri výrobe elektriny na ich pohon nie je spaľovanie fosílnych palív rozhodujúce. Ďalšími alternatívami pre zdravší mestský presun je chôdza, použitie mestskej hromadnej dopravy, či bicykla. Podľa Šimona Krošláka zo spoločnosti Švihaj Šuhaj štúdie potvrdzujú aj jeho osobné skúsenosti, že vodiči osobných áut vdýchnu v priemere väčšie množstvo škodlivých látok ako cyklisti. Autá často stoja v zápche v obkolesení stoviek ďalších áut produkujúcich škodlivé látky. Vodiči tak vdychujú zápchami koncentrovaný vzduch. Cyklista strávi v zápchach reálne menej času, keďže ňou prejde oveľa rýchlejšie.

RIEŠENIE #3

UDRŽATEĽNOSŤ NA CESTÁCH

Elektrina využívaná na poháňanie elektromobilov môže pochádzať z alternatívnych zdrojov energie, akými sú napríklad veterná, či solárna energia, objasňuje Aaron Fishbone z GreenWay Operator. Na Slovensku poskytujú sieť nabíjacích staníc. Nedávno oznámila vláda SR aj prvý motivačný program na podporu kúpy elektrických a hybridných vozidiel. Môžete si tak kúpiť novátorské vozidlá so zľavou, výstredné elektromobily, či bežnejšie vyzerajúce hybridy. Milan Stupka z BMW Group Slovensko dodáva, že zodpovednosť k životnému prostrediu a prepojenie s mestskými podmienkami nemusia byť v rozpore s radosťou z jazdy. Šimon Krošlák (Švihaj Šuhaj) upozorňuje, že globálne otepľovanie je komplexný a veľmi zložitý problém, ktorý je potrebné riešiť na všetkých úrovniach našej spoločnosti. Zatiaľ môžeme aj tým, že na krátke vzdialenosti prestaneme využívať auto a odvezieme sa na bicykli, či prejdeme pešo.

greenway

nadácia
ekopolis

OD GLOBÁLNEJ KU LOKÁLNEJ VÝROBE

VIKTÓRIA POKORNÁ, JAKUB ŽALUDKO

PROBLÉM #1

POHROMY EKONOMICKÝCH REFORIEM

Po páde železnej opony vyhlásil americký ekonóm Francis Fukuyama koniec histórie. Jedinou alternatívou pre rozvoj sveta zostala liberálna demokracia a voľný trh. Svetová banka, Medzinárodný menový fond či OSN tak začali túto jedinou možnosť aplikovať do praxe. Neoliberálne ekonomické reformy boli týmito veľkými donormi uplatňované hlavne v Afrike a Latinskej Amerike, ale aj v krajinách strednej a východnej Európy. Obchod sa liberalizoval a vo väčšine času v krajinách postihnutých reformami obral o prácu lokálnych výrobcov. Zároveň tak posilnil postavenie nadnárodných korporácií. Aj tento proces má na príčine, že 1% najbohatších ľudí na svete vlastní viac bohatstva ako zvyšných 99%, ako hovoria čísla Oxfam International.

PROBLÉM #2

NEUDRŽATEĽNOSŤ A NESEBESTAČNOSŤ

Slovensko nie je momentálne potravinovo sebestačné. Znamená to, že v prípade núdze by sme sa nedokázali postarať sami o seba. Sme závislí na iných krajinách a potravinách, ktoré k nám dovážajú. Tie väčšinou precestujú obrovské vzdialenosti a tým prispievajú k znečisťovaniu a klimatickej zmene. Často-krát však nejde ani o exotické potraviny, ale o bežné plodiny, ktoré sme si ešte nedávno vedeli ľahko vypestovať aj sami. Sú to napríklad zemiaky, jablká, fazuľa či cesnak. Slovenskí poľnohospodári navyše nedokážu konkurovať zahraničným predajcom a ich nízkym cenám. Systém je tak v širšej perspektíve neudržateľný. Poškodzuje našich farmárov, našu potravinovú sebestačnosť, naše zdravie a našu planétu.

PROBLÉM #3

NEVÝHODNÉ PODMIENKY MEDZINÁRODNÉHO OBCHODU

Na svete dnes existuje niečo cez 70 tisíc nadnárodných korporácií. Tieto korporácie oplývajú obrovským bohatstvom, majetkom a mocou. Vďaka tomu nemajú problém vplývať na ďalšie, či už medzinárodné, štátne alebo dokonca vedecké a mimovládne organizácie. Lobujú vo vládach aby si zabezpečili výhodné legislatívne nastavenie. Podporujú vedecký výskum podporujúci ich ciele. Zabezpečujú si pri tom obrovské PR a reklamné kampane, ktorými podporujú predaj svojich produktov. V USA sú korporácie známe dokonca aj tým, že umelo vytvárajú a finančne podporujú mimovládne organizácie, ktoré presviedčajú ľudí o tom, že klimatická zmena nie je reálnym problémom ľudstva. Jedným z najkritickejších dopadov moci korporácií je však oberanie lokálnych výrobcov a predajcov o prácu a živobytie.

RIEŠENIE #1

VYTVÁRAJME ALTERNATÍVY

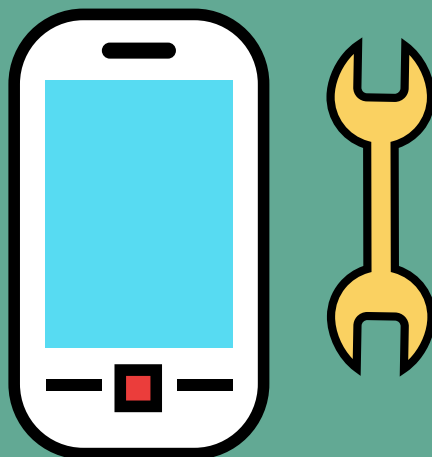
Aj keď to z vyššie načrtnutej situácie nevyzerá práve pozitívne, na svete sa predsa len nájde množstvo alternatív, ktoré potvrdzujú, že medzi ľuďmi existuje množstvo rôznych rozvojových ciest. Medzi zaujímavé aktuálne alternatívy patria hnutie Transition Towns, hnutia miestnych rybárov v Senegale, „komunistická“ obec Marinaleda v Španielsku, pestovateľské komunity Akha v Thajsku, hipisáci v kodaňskej autonómnej zóne Christiania, grécke sociálne kliniky či kooperatívy alebo rekondičné projekty v Rwande. O týchto a mnohých ďalších skupinách ľudí, ktorí si vybrali žiť inak, nájdete viac informácií v článkoch projektu Svet Inak na [svet.sme.sk](http://svet.sme.sk/cestopis/svet-inak) (<http://svet.sme.sk/cestopis/svet-inak>). Načerpajme od nich spoločne inšpiráciu a podme žiť inak aj my.

RIEŠENIE #2

BUĎME AKČNÍ

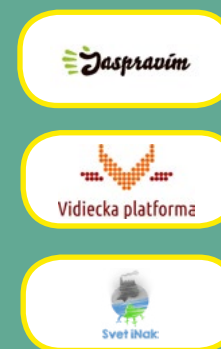
Premeňme naše mŕtve okrasné trávniky a záhradky na úžitkové. Pestujme aspoň pár plodín a majme radosť z vlastných rajčín, bylín, cukín či jahôd. Na to, aby sme si vedeli vypesťovať vlastné potraviny, nemusíme mať dom so záhradkou. Stačí nám aj pár kvetináčov na balkóne. Môžeme sa dokonca zapojiť do spoločných komunitných záhrad a pestovať si plodiny spolu so susedmi. Podľa Michaly Hrnčiarovej je práve produkcia potravín v meste budúcnosťou: „Vo vyspelých krajinách, ako je Nemecko, USA, Japonsko, Singapur fungujú desiatky mestských fariem ovládaných najnovšími technológiami.“ Rovnako by sme sa mali zapájať do petícií a občianskych iniciatív, ktoré bojujú proti nezmyselným zákonom, ktoré napríklad nútia predajcov potraviny zbytočne vyhadzovať.

RIEŠENIE #3

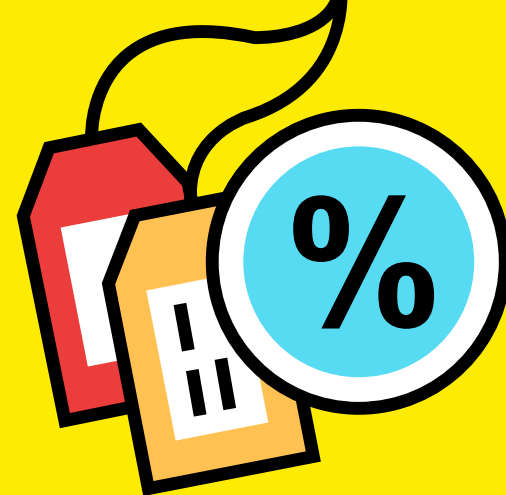
MENŠÍ A DOMYSLENÝ LOKÁLNY KONZUM A ZDIELANIE

Kupujme si laptopy, ktoré sa dajú opravovať. Smartfóny, ktorých kryty sa dajú otvárať. Využívajme pre naše potreby lokálnych výrobcov a poskytovateľov služieb. Komunitné zdieľanie nie je relevantné len pri komunitných záhradách. Medzi priateľmi si vieme požičiavať a zdieľať mnoho ďalších vecí. Knihy, šaty a textil, kuchynské príslušenstvo a dokonca v niektorých prípadoch aj bicykle či automobily. Aj tieto kroky by nám mohli pomôcť úspešne sa vyhnúť produktom, monopolizujúcim pobočkám, výrobkom a službám nadnárodných korporácií, ktoré deformujú férové medziľudské vzťahy.

MÓDA PRE ČLOVEKA, NIE NAOPAK!

TOMÁŠ HORVÁTH

PROBLÉM #1 NADPRODUKCIA

S nadmernou spotrebou súvisí nadmerná výroba a to, čo po nás zostáva. Honba za čistým ziskom nielen zvyšuje spotrebu stále väčšieho množstva zdrojov, ale prináša aj obrovské množstvá odpadu. Každý z nás denne vyprodukuje priemerne 1,2 kg zmiešaného odpadu, továrne omnoho viac. Kúpujeme si oblečenie, ktoré nepotrebujeme a po pár rokoch nenosenia ho vyhodíme. Podľa prieskumov si ženy oblečú jeden kus oblečenia v priemere iba 7 krát.

PROBLÉM #2 NELUDSKÉ PODMIENKY PRACOVNÍKOV V MÓDNOM PRIEMYSLE

Mnoho ľudí skončilo v módnom priemysle na pozíciách novodobých otrokov. Svet lacnej a rýchlej výroby vytvára obrovský tlak na svojich dodávateľov - ľudia pracujú za mzdy, z ktorých nedokážu pokryť ani základné životné potreby a pracujú často v zdraví škodlivých podmienkach. My si následne kupujeme výrobky za pár eur a nepriamo podporujeme systém nadnárodných značiek, ktorý je zameraný takmer úplne na zisk. Čím viac nakupujeme, tým viac ho podporujeme.

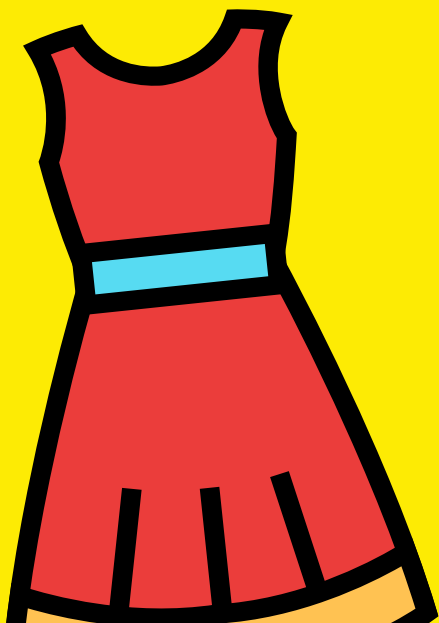
PROBLÉM #3 MÓDA ŠKODÍ NÁM I PROSTREDIU OKOLO NÁS

Zaužívaná textilná a odevná výroba sa považuje za najviac vykorisťujúce a životné prostredie znečisťujúce priemyselné odvetvie. Podľa Svetovej banky má textilný priemysel dvadsať percentný podiel na znečistení zemských vôd. V prípade textilnej a odevnej výroby sa používa mix niekoľkých tisícok chemických látok, z ktorých mnohé sú nebezpečné pre životné prostredie a následne pre zdravie človeka. Či už ide o farbivá bohaté na ťažké kovy, fixačné prípravky, bielidlá, rozpúšťadlá alebo rôzne čistiace prostriedky. Napríklad, bavlna je vo svete druhá najviac pesticídmi zaťažovaná plodina, pričom o množstve z nich je známe, že spôsobujú rakovinu.

RIEŠENIE #1

KUPOJME MENEJ ČI KVALITNEJŠIE

Okrem toho, že dokážeme ovplyvniť naše vlastné nákupné návyky a začať kupovať menej, kvalitnejšie či produkty s pozitívnym príbehom, dokážeme využiť aj to, čo už vlastníme. Oblečenie, ktoré už z rôznych príčin nepotrebujeme, môžeme darovať do zbierok šatstva pre ľudí v núdzi. Jana Urbanová zo Slovenskej katolíckej charity (SKCH), vysvetľuje, že niektoré kusy takto vyzbieraného šatstva sa opätovne darujú ľuďom. Z iných sa dajú recykláciou vyrábať nové výrobky. Použitím už vyrobených produktov pri procese novej výroby dokážeme často ušetriť až 90% výrobné energie.

RIEŠENIE #2

VYBERAJME SI DÔKLADNEJŠIE ČO A KDE NAKÚPIME

Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj (SCKR) sa dlhodobo zaoberá pracovnými podmienkami v textilnom aj obuvníckom priemysle. Je partnerom medzinárodných projektov, ktoré skúmajú, ako to v textilnom priemysle reálne vyzerá. V SCKR žiadajú firmy i vlády jednotlivých krajín, ako aj Európsku úniu o nápravu. Eva Sládková zo SCKR nám vysvetlila, že „scitlivovanie“ bežných ľudí na tieto skutočnosti prispieva k tomu, že si dôkladnejšie vyberajú, kde a čo nakúpia. Každý záujemca sa tiež môže zapojiť do kampaní (Change Your Shoes, Fit for Fair a ďalších) a pomáhať SCKR vytvárať tlak na politikov, aby v prípade potreby menili zákony, alebo aby dôsledne kontrolovali dodržiavanie tých existujúcich. Tieto tlaky majú pozitívny vplyv aj na samotných predstaviteľov firiem, ktorí sa v záujme zachovania si dobrého mena budú snažiť vyrábať férovo a dodržiavať dôstojné pracovné podmienky aj vo svojich dodávateľských reťazcoch.

RIEŠENIE #3

TEXTIL BEZ ŠKODLIVÍN

Marta Kabinová z Greenpeace Slovensko nám však dáva návod na to, ako sa týmto škodlivinám vyvarovať. Pri výbere módnych doplnkov sa sústreďme na výrobky z ušľachtilejších kovov (zlato, striebro, chirurgická oceľ, a pod.) alebo na výrobky, ktoré majú označenie „neobsahujúce nikel“ („nickel-free“) alebo „neobsahujúce olovo“ („lead-free“). Podobné platí aj pre oblečenie. Skúsme si dať námahu a nájsť textilné a odevné výrobky, ktoré sú vyrobené z materiálov, pri ktorých neboli použité pesticídy (napr. organická bavlna, vlna alebo konope) a skúmať štítky na oblečení, či pochádzajú z certifikovanej výroby (napr. GOTS The Global Organic Textile Standards, Oeko-Tex® Standard 100, Fair Trade Certified™). Prostredníctvom webovej stránky Slovenskej obchodnej inšpekcie (www.soi.sk) je možné nájsť aj prehľad nebezpečných výrobkov.

ODPAD NÁŠ KAŽDODENNÝ

JAKUB ŽALUDKO

PROBLÉM #1

VIZUÁLNY SMOG

Jedna z prvých vecí, ktorú si napríklad taká Rakúšanka všimne po príchode do slovenského mesta, je vizuálny smog, ktorým je zahltená väčšina slovenských miest a obcí. Podľa Matúša Čupku zo Zelenej hliadky môžeme tento vizuálny smog vnímať ako „pejoratívne označenie vonkajšej reklamy, ktorej koncentrácia v našich uliciach prekročila únosnú mieru“. A práve tá sa na Slovensku zvyšuje najmä od začiatku deväťdesiatych rokov. V rozumnej miere je jej prítomnosť v kontexte trhovej ekonomiky akceptovateľná. Pri probléme vizuálneho smogu na Slovensku ide podľa Čupku „o kombináciu nízkych nájmov za reklamné zariadenia, chýbajúcu koncepciu umiestňovania vonkajšej reklamy a minimálnu transparentnosť v rámci povoľovania reklamných zariadení. Drvivá väčšina miest ani netuší koľko reklamných zariadení na svojom území má a aký má z nich zisk“. Veľkým samostatným problémom je nelegálna reklama a často krát chýbajúca odvaha samospráv túto reklamu odstraňovať.

PROBLÉM #2

VÝROBKY A ICH CYKLY

Každý výrobok, ktorý si kúpime, má svoj vlastný životný cyklus. Tento cyklus začína pri zbere surovín na jeho výrobu, pokračuje jeho samotnou výrobou, predajom, našou kúpou a spotrebou a z našich rúk končí napokon neraz v odpadkovom koši. Následne sa odpad spracúva a buď je ukladaný na skládky, spaľovaný alebo skladovaný. Tieto tri možnosti pri tom predstavujú tie najmenej ekologické alternatívy. Ekologicky sa dá s odpadom naložiť či už jeho ďalším použitím, alebo recykláciou. Využitie vybraného spôsobu nakladania s odpadom pritom do veľkej miery závisí od nás samotných. Aj my vieme jednoduchým konaním nakladať s odpadom viac ekologicky – vieme pre odpad hľadať nové využitie, alebo ho separovať a podporovať jeho recykláciu. Podľa rebríčku Eurostat sa v tomto smere na Slovensku máme v čom zlepšovať, keďže za rok 2014 u nás bolo zrecyklovaných, respektíve zkompostovaných len 6% všetkého komunálneho odpadu.

PROBLÉM #3

ODPADU SA (TAKMER) NEVYHNEME

Konzumentská spoločnosť, ktorej sme súčasťou, produkuje obrovské množstvo odpadu. Už len na Slovensku vyprodukujeme ročne približne pätnásť miliónov ton odpadu. Z komunálneho odpadu, ktorého u nás vyprodukujeme takmer dva milióny ton za rok, by sa dala pokryť plocha 880 futbalových ihrísk do výšky jedného metra. Produkcia odpadu, či proces jeho ničenia a spracúvania, negatívne vplýva na životné prostredie, či globálnu zmenu klímy. Rozvojové krajiny na znečisťovanie životného prostredia a klimatickú zmenu doplácajú najviac. Prognóza pritom bez zmeny nášho konania nie je práve najoptimistickejšia. Podľa odhadov Svetovej banky sa totiž do roku 2100 množstvo odpadu produkovaného mestským obyvateľstvom má v globálnom meradle strojnásobiť.

RIEŠENIE #1

ČISTÝ VÝHLAD

Problém vizuálneho smogu a jeho riešenie majú do veľkej miery v rukách samosprávy. Podľa výstupov Zelené hliadky, je riešení tohto problému hneď niekoľko. K problému sa dá postaviť cez audity reklamných plôch v jednotlivých mestách, cez odstránenie reklamných plôch bez nájomnej zmluvy, schválením všeobecne záväzného nariadenia o vonkajšej reklame, tvorbou a implementáciou koncepcie vonkajšej reklamy či reguláciou reklamných zariadení na súkromných pozemkoch. Práve k týmto riešeniam je aj zo strany nás občanov potrebné samosprávy a politikov tlačiť. Treba tiež podotknúť, že sa nejedná o nič revolučné. V metropolách mnohých západoeurópskych štátov sú, tieto Zelenou hliadkou navrhované riešenia, štandardom.

RIEŠENIE #2

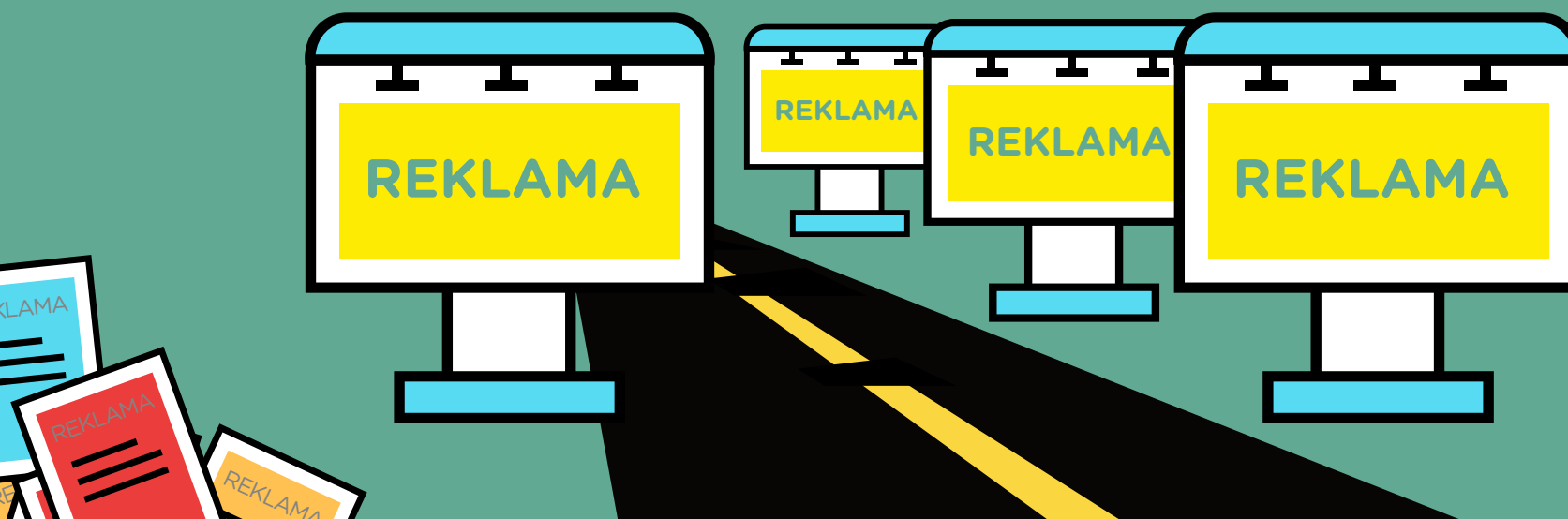
SEPAROVANIE A RECYKLÁCIA

Veľké množstvo výrobkov, ktoré bežne považujeme za odpad, je možné opätovne použiť. Práve preto je v životnom cykle každého výrobku, ktorý vlastníme, dobré považovať, či ho nevieme nejakým spôsobom ďalej využívať. Fantázii sa predsa medze nekladú. Do podobnej situácie sa dostávame v prípade, že odpad ktorý vyprodukuje je možné separovať. Aj keď ho síce nevieme priamo opätovne použiť, vieme ho vyseparovať ako recyklovateľnú surovinu, ktorá je využiteľná pri následných výrobných cykloch. Napríklad sklenená vratná fľaša môže byť opätovne použitá 25 až 75 krát. Aj v prípade, že vratná nie je, jej separovaním a recykláciou ušetríme 3 až 5 násobne viac energie, ako keby sme ju vyhodili do komunálneho odpadu.

RIEŠENIE #3

MENEJ ODPADU JE NIEKEDY VIAC

Odpad je ľudským konceptom. A to hlavne v tom zmysle, že sa v prírode ako takej nenachádza. Fungovanie ľudskej spoločnosti bez produkcie odpadu, je však pre nás do veľkej miery nemysliteľné. Nájdú sa však aj výnimky. Príkladom človeka, ktorý sa pokúsil žiť bez produkcie odpadu je americká študentka Lauren Singer. Bez produkcie odpadu dokázala žiť celé dva roky. Výzva, na ktorú sa podujala, vyžadovala (ako o tom píše v svojich blogoch) v prvom rade veľa trpezlivosti pri hľadaní bezodpadových alternatív bežného konzumu, ako aj odhodlania od svojho ideálu neupustiť. Najekologickejším riešením individuálnej produkcie odpadu sa tak javí možnosť tento odpad jednoducho neprodukovať. A čo najviac tomu podmieniť aj naše spotrebiteľské správanie.

GREENPEACE

nadácia
ekopolis

ROZVOJOVÁ POMOC

VIKTÓRIA POKORNÁ

PROBLÉM #1

MÄTÚCI NÁZOV

Ak sa bežného Slováka opýtate na to, čo si predstavuje pod pojmom rozvojová pomoc, asi zostane zaskočený. Najpravdepodobnejšie sa chytí slovíčka pomoc a v hlave bude mať obrázok hladujúcich detí v Afrike, na ktoré raz za rok prispeje do nejakej zbierky. A práve to je najväčší problém rozvojovej pomoci - jej samotný názov. Ten totižto vedie k tomu, že je príliš často jedno-ducho zle chápaná. Jakub Žaludko z PMVRO vysvetľuje, že sa s tým spája nebezpečná a mylná predstava, že my, ktorí „pomáhame“, máme morálnu a etickú autoritu nad tými, ktorým je naša pomoc cielená. Na základe takto vnímaného vzťahu, tak uberáme priestor na vlastný rozvoj cieľových skupín našich projektov. Do istej miery meníme kultúrnu rozmanitosť ľudského spoločenstva, čo môže byť v konečnom dôsledku pre rozvoj kontraproduktívne.

PROBLÉM #2

KRÁTKODOBÉ A NEEFEKTÍVNE PROJEKTY

Ďalším podstatným problémom je charakter projektov rozvojovej pomoci. Množstvo z nich netrvá dostatočne dlho na to, aby dokázali efektívne a do hĺbky riešiť problémy, na ktoré sú zamerané. Málokedy navyše riešia pôvodné a najdôležitejšie problémy ako sú daňové úniky, klimatická zmena či globálna ekonomická nerovnosť. Pokrývajú skôr len menšie problémy, ktoré sú ich následkami. Podľa Jakuba Žaludka je veľkým nedostatkom projektov aj to, že sa nesnažia pochopiť zmyslenie, kultúru a životné ciele ľudí, na ktorých sú zamerané. Niekedy sú akoby odtrhnuté od reality. Tomáš Profant z FSEV UK a Ústavu medzinárodných vzťahov v Prahe vysvetľuje, že mnohé „mimovládky“ sú navyše závislé na vládnych donoroch, čo im v mnohých ohľadoch zväzuje ruky.

PROBLÉM #3

POSTOJ VLÁD A POLITIKOV

Obrovskou prekážkou rozvojovej pomoci je to, že nie je braná vážne zo strany vlád a politikov. Podľa Maroša Čaučíka z eRka, politickí lídri považujú rozvojovú pomoc skôr za nástroj svojej zahraničnej politiky. Snažia sa prostredníctvom nej získať politický či diplomatický vplyv a získať výhody a možné zisky pre vlastné firmy. Čaučík vysvetľuje, že politici zvyknú o rozvojovej pomoci síce hovoriť a niekedy dokonca prijímajú politické záväzky o budúcom navýšení finančných prostriedkov, no v realite sa nedeje nič. Dôležitá je rovnako aj koherencia všetkých politik s tou rozvojovou, čiže zosúladenie politik na národnej aj medzinárodnej úrovni. Častokrát sú mnohé rozhodnutia našich politikov, napríklad v oblasti obchodu, v rozpore s cieľmi rozvojovej pomoci.

RIEŠENIE #1

INFORMOVANOSŤ A KAŽDODENNÉ ROZHODNUTIA

Informovanosť je najjednoduchším riešením, ako dostať medzi ľudí pojem rozvojová pomoc a spopularizovať ho tak, aby mu aj skutočne rozumeli. Jakub Žaludko uznáva, že tieto témy pravdepodobne nie sú zaujímavé a hlavne prístupné pre bežného Slováka. Každý však nemusí byť expert na túto oblasť. Pre jednotlivca je dôležité vedieť, že hlavne jeho každodenné rozhodnutia sa počítajú a znamenajú veľa. Môže si napríklad v obchode vyberať tzv. fairtrade výrobky, ktoré zaručujú spravodlivé podmienky práce pre ľudí práve v rozvojových krajinách. Správnym a premysleným rozhodovaním v obchode môže človek prispieť k férovejšiemu svetu a obchodu medzi jednotlivými krajinami. Môže sa aj priamo angažovať v nejakej organizácii či podporovať kvalitné projekty.

RIEŠENIE #2

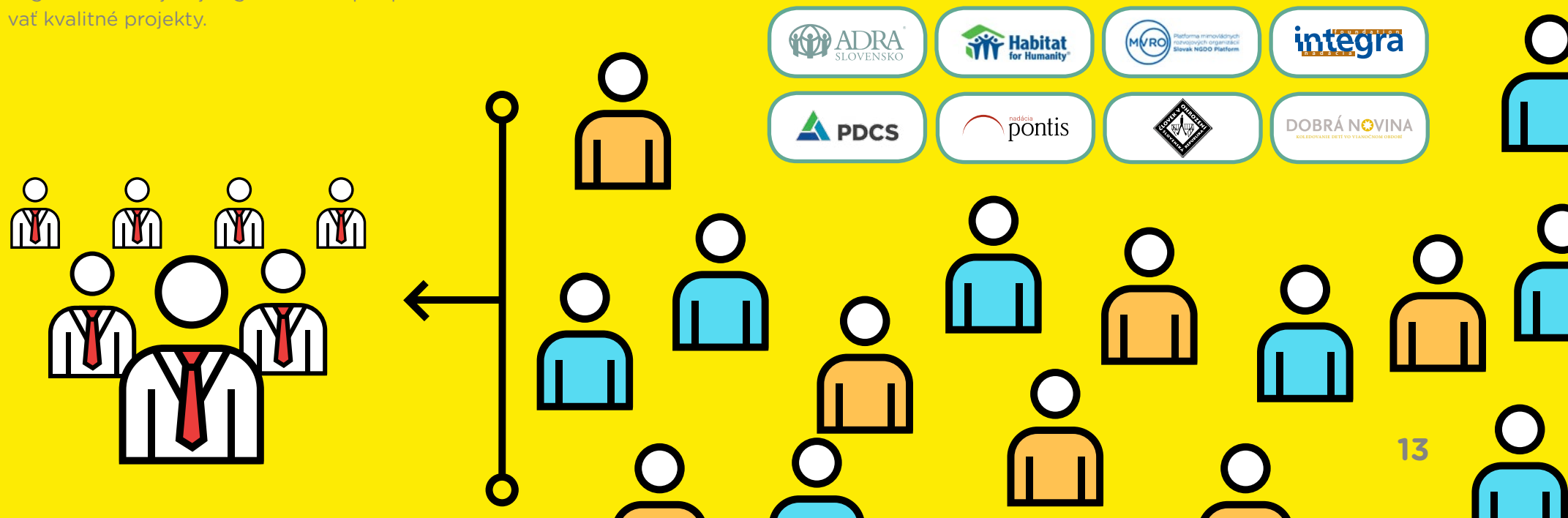
SPOLUPRÁCA A FLEXIBILITA

Na samotný charakter rozvojových projektov má však jednotlivec už menší dosah. V tejto oblasti je dôležitá najmä práca tých správnych ľudí – odborníkov a politikov. Maroš Čaučík zdôrazňuje hlavne spoluprácu donorských krajín s miestnymi vládami a dôležitými aktérmi v oblasti rozvoja, akými sú mimovládne organizácie, cirkvi či súkromný sektor. Dôležité je aj ovplyvňovanie samotnej tvorby projektov tak, aby boli prispôsobené situácii a povahe ľudí, na ktorých je daný projekt zameraný. Tu by bolo vhodné viac využívať prácu antropológov, ktorí by ešte pred samotným vytvorením a spustením projektu, dôkladne zmoniturovali danú cieľovú skupinu, jej zmysľanie a potreby. Toto všetko by mohlo dopomôcť k tomu, aby ľudia žili dôstojnejší život.

RIEŠENIE #3

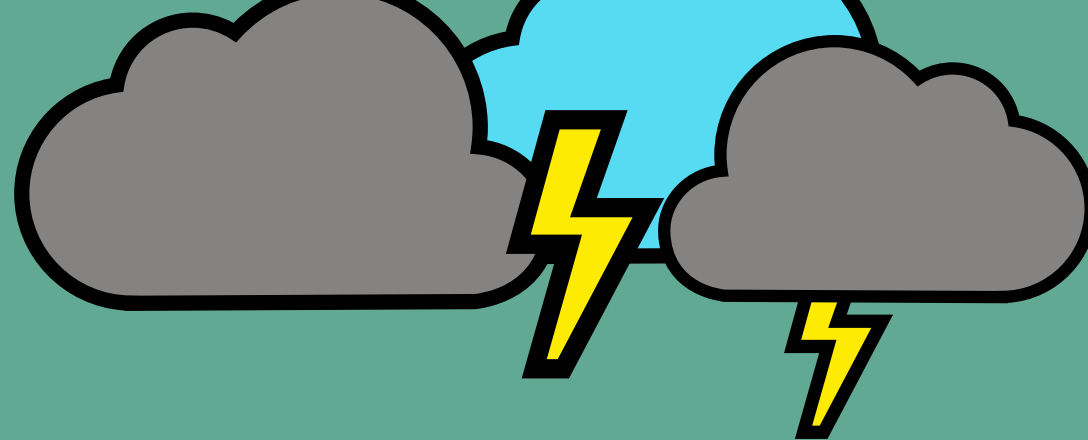
TLAK NA VLÁDY A KOHERENCIA POLITÍK

Aj naši politici by rozvojovú pomoc mali začať chápať pozornejšie a hlavne inak ako len nástroj zahraničnej politiky. Maroš Čaučík upozorňuje, že bez toho, aby sa zlepšili životné podmienky ľudí v rozvojových krajinách, nikdy nedosiahneme bezpečnosť vo svete. Vlny utečencov sú hádam dostatočným dôkazom. Vlády donorských krajín by preto mali zvýšiť investície v tejto oblasti a dbať najmä na zosúladenie svojich politík. Je potrebné začať s napĺňaním Cieľov udržateľného rozvoja, ktoré boli prijaté na úrovni OSN. Pri všetkých týchto aktivitách je dôležitá podpora medzi občanmi a tlak na vlády, aby namiesto prázdnych sľubov reálne prispievali k rozvoju sveta.

HUMANITÁRNA POMOC

JAKUB ŽALUDKO

PROBLÉM #1

PRÍRODNÉ KATASTROFY

Prírodné katastrofy sužujú našu planétu odjakživa, no v posledných rokoch sa výskyt niektorých z nich zvyšuje v dôsledku klimatických zmien. Aj napriek vedeckým pokrokom sú mnohé z nich stále absolútne nepredvídateľné a majú ničivé následky. Prinášajú so sebou množstvo obetí, zranených, materiálne škody – zničené obydľia, infraštruktúru, historické pamiatky, ale aj psychickú traumu zasiahnutých ľudí. Niekedy môže trvať veľmi dlhú dobu, kým sa postihnuté oblasti vrátia do pôvodného stavu a ľudia potrebujú veľa pomoci pri budovaní obydľí a infraštruktúry. Medzi prírodné katastrofy zaraďujeme zemetrasenia, vlny tsunami, hurikány, výbuch sopky, záplavy a mnohé ďalšie. Avšak žiadny z týchto prírodných úkazov sa nepovažuje za katastrofu, ak sa stane v neobývanej oblasti. Katastrofou sa stáva, až keď zasiahne obývané územie a spôsobí straty na životoch alebo materiálne škody.

PROBLÉM #2

OZBROJENÉ KONFLIKTY A UTEČENECKÁ KRÍZA

Utečenecká kríza je medzinárodnou humanitárnou krízou a predstavuje jednu z najakútnejších výziev, ktorej Európa v súčasnosti čelí. Od roku 2015 prúdi do Európy množstvo ľudí, ktorí utekajú zo svojich domovov a smerujú do Európy za vidinou lepšieho života. Ide najmä o ľudí utekajúcich pred hrôzami vojny, prenasledovaním alebo pred pretrvávajúcou chudobou. Utečenci prichádzajú do Európy najmä z Blízkeho, Stredného východu a subsaharskej Afriky. Po príchode do Európy sú zadržívaní v utečeneckých táboroch, kde čakajú na azyl. V mnohých táboroch chýbajú utečencom prostriedky pre naplnenie základných potrieb (hygienické potreby, jedlo, pitie, prikryvky) a často nemajú prístup k službám a zdravotnej starostlivosti. Tábory sú ohradené plotom a ľudia ich nemôžu svojvoľne opúšťať, na informácie o azyle čakajú nekonečne dlho, čo vzbudzuje nárast atmosféry neistoty a strachu.

PROBLÉM #3

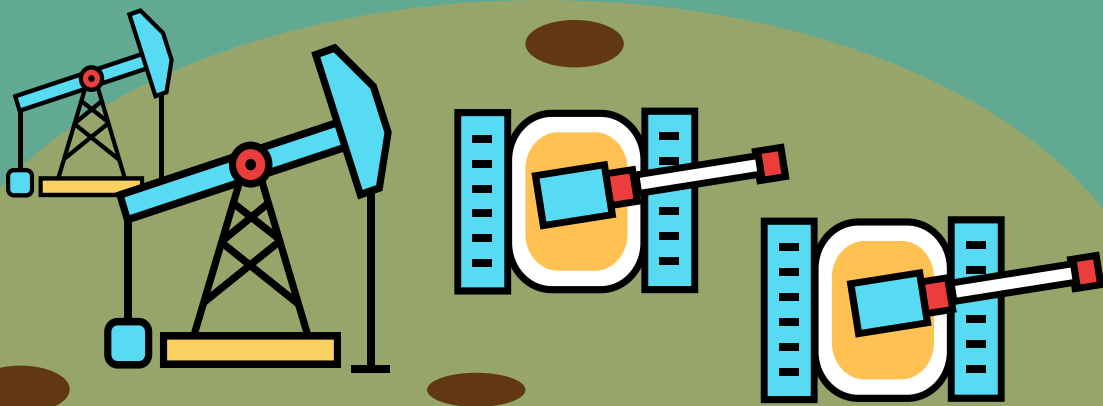
EPIDÉMIE

Epidémia predstavuje náhly a hromadný výskyt a šírenie infekčných ochorení na určitom mieste a v určitom čase. Medzi ochorenia, ktoré môžu spôsobiť epidémie, patrí napr. cholera. Závažný problém predstavuje fakt, že ochorenie sa počas kultivačného obdobia neprejavuje žiadnymi príznakmi. Ochorenie sa prejavuje hnačkami a zvracaním a pri vypuknutí jej symptómov je nevyhnutá okamžitá rehydratácia pacienta a podanie antibiotík. Účinná očkovacia látka proti cholere zatiaľ neexistuje, najlepšou prevenciou je tak dodržiavanie hygieny. Toto ochorenie najčastejšie postihuje chudobných ľudí, ktorí používajú vodu zo znečistených zdrojov. Cholera sa však nešíri len prostredníctvom vody, ale aj cez potraviny či kontaktom s nakazeným človekom a následnom neumytí si rúk pred konzumáciou jedla.

RIEŠENIE #1

REKONŠTRUKČNÉ PROJEKTY

V oblastiach zasiahnutých prírodnými katastrofami pôsobí mnoho dobrovoľníkov a organizácií so svojimi humanitárnymi a rekonštrukčnými projektami. Po minuloročnom zemetrasení v Nepále bola humanitárna a finančná pomoc zaslaná do postihnutých nepálskych oblastí aj mnohými slovenskými organizáciami, medzi ktoré patria ADRA Slovensko, Človek v ohrození, Magna Deti v núdzi, Nadácia Integra, Slovenská katolícka charita, UNICEF, Evanjelická diakonia ECAV, Habitat for Humanity International a Slovenský Červený kríž. Človek v ohrození vyhlásil verejnú finančnú zbierku a vyslal humanitárny tím do oblasti Gorka, kde humanitárni pracovníci rozdali celtovinové plachty na budovanie provizórnych obydľí približne 8500 rodinám. Okrem budovania provizórnych prístreší sa humanitárni pracovníci zamerali aj na distribúciu základných potravín a tekutín. Pri pomoci obetiam prírodnej katastrofy však dbali aj na zdravotnú starostlivosť a psychosociálnu podporu, ktorej cieľom bolo pomôcť ľuďom vyrovnať sa s ich stratami a strachom.

RIEŠENIE #2

POMOC ĽUĎOM NA ÚTEKU

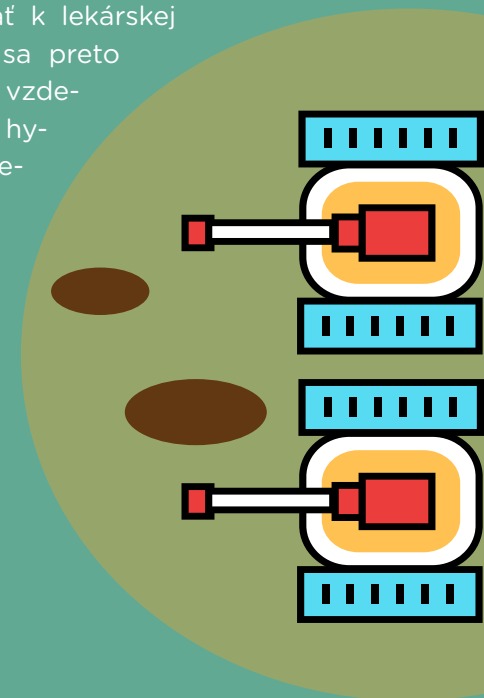
Keďže podmienky v utečeneckých táboroch nie sú ani zďaleka ideálne, vznikajú mnohé iniciatívy, ktorých cieľom je zlepšiť situáciu utečencov, ktorých vojna alebo chudoba vyhnala z domovov. Utečencom pomáhajú viaceré slovenské organizácie ako ADRA Slovensko, Človek v ohrození, Evanjelická diakonia, IOM, Magna Deti v núdzi, Nadácia Integra, Slovenská katolícka charita, UNICEF a Vysoká škola sv. Alžbety. ADRA Slovensko sa snaží pomôcť sýrskym utečencom v troch gréckych utečeneckých táboroch, kam doručuje hygienické potreby, jedlo aj hračky. Avšak materiálne zabezpečenie nie je to jediné, čo títo ľudia potrebujú. Ich psychická pohoda je narušená udalosťami z domova, kde sa stali svedkami zúrivej vojny. ADRA Slovensko preto uskutočnila projekt s názvom #nemamconaseba, ktorému sa podarilo zlepšiť aj psychické pohodlie obyvateľov tábora. Utečencom boli dovezené ihlice na štrikovanie, šijacie stroje, látky a vlna, z ktorých si sami štrikujú veci na zimu.

RIEŠENIE #3

LEKÁRSKA POMOC

S epidémiami rôzneho typu (cholera, ebola, škvrnitý týfus a pod.) bojujú mnohé rozvojové krajiny, ktorým poskytujú humanitárnu pomoc aj slovenské organizácie, medzi ktoré patrí aj Magna Deti v núdzi. Magna dlhodobo realizuje svoje projekty v kambodžskej nemocnici v Chey Chumneas, v provincii Kandal. V roku 2010 sa krajinou rozšírila epidémia cholery, ktorá zasiahla práve Kandal. Prvé prípady ochorenia sa vyskytli začiatkom roka 2010 a pracovníci Magny poskytovali lekársku pomoc nakazeným v nemocnici práve v Chey Chumneas. Veľkým problémom bolo, že mnohí pacienti zasiahnutí cholerou žijúci v odľahlých oblastiach provincie Kandal, sa nemali možnosť dostať k lekárskej pomoci včas. Magna sa preto v Kambodži snaží aj o vzdelávanie ľudí v oblasti hygieny a zabráneniu šírenia epidémie.

L'UDSKÉ PRÁVA

ALEXANDRA KUBIZNIAKOVÁ

PROBLEMATIKA LUDSKÝCH PRÁV V ROZVOJOVÝCH KRAJINÁCH JE TÉMOM, KTORÁ V MEDZINÁRODNEJ SPOLOČNOSTI REZONUJE STÁLE VIAC A VIAC. AJ NA SLOVENSKU POCHÁDZA OBROVSKÉ MNOŽSTVO ŠATSTVA, KTORÉ NOSÍME, HRAČIEK, S KTORÝMI SA NAŠE DETI HRAJÚ, TECHNOLOGIÍ, KTORÉ KAŽDODENNE POUŽÍVAME ČI POTRAVIN, KTORÉ KUPUJEME A KONZUMUJEME PRÁVE Z ROZVOJOVÝCH KRAJÍN. V ČASE GLOBALIZÁCIE NEMÔŽE ANI JEDEN Z NÁS POVEDAŤ, ŽE SA HO PORUŠOVANIE LUDSKÝCH PRÁV V KRAJINÁCH TZV. TRETIEHO SVE-TA NETÝKA. PREČO BY NÁS MALI LUDSKÉ PRÁVA AJ V ROZVOJOVOM SVETE ZAUJÍMAŤ? PREČO SA ZAMYSLEŤ NA TÝM, ODKIAĽ VÝROBKÝ, KTORÉ KUPUJEME POCHÁDZAJÚ?

PROBLÉM #1

DETSKÁ PRÁCA

Snáď najdiskutovanejším príkladom porušenia zásad podnikovej zodpovednosti, ale najmä porušením mnohých medzinárodných dohovorov a národných legislatív, je detská práca. Mnohé spoločnosti, ktoré verejne prezentujú svoje prísne politiky týkajúce sa detskej práce, stále zlyhávajú pri ich dodržiavaní. Problémom, ktorý im podľa ich vyjadrení bráni pri overovaní a sledovaní dodržiavania zákazu detskej práce, je komplikovanosť ich dodávateľského reťazca a jeho neprehľadnosť. V rámci tohto reťazca údajne nedokážu overiť, či každý z ich dodávateľov dodržiava medzinárodné dohovory či zásady týkajúce sa zodpovedného podnikania. Tak ale dochádza k tomu, že kobalt do elektroniky, ktorú používame dennodenne, ako napríklad mobilné telefóny, pochádza z baní v Demokratickej republike Kongo. Tam ho ťažia deti. Kakaové či kávové bôby používané v potravinovom priemysle napríklad z Kamerunu alebo Tanzánie, zbierajú v extrémne náročných podmienkach opäť deti, ktoré by mali sedieť v škole. Často sú práve ony obeťami otrockej práce na stavbách ako je to napríklad v Indii.

PROBLÉM #2

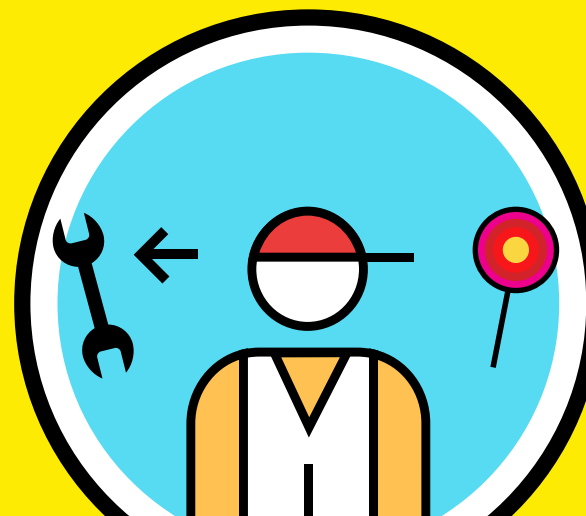
NEĽUDSKÉ PRACOVNÉ PODMIENKY

Nejde iba o detskú prácu. Neľudské pracovné podmienky a vykorisťovanie zamestnancov vo fabrikách v rozvojových krajinách majú extrémne dopady na zdravie dospelých, ktorí za minimálnu mzdu pracujú desiatky hodín, zavretí v budovách a priestoroch, ktoré nespĺňajú ani len základné hygienické podmienky. Patria sem aj porušenia ľudských práv, o ktorých sa možno nehovorí až tak často, ako je napríklad poskytnutie informácií o stránkach, ktoré si jednotlivci prezerá, štátnym orgánom či tajnej polícii v autoritatívnych režimoch. Ak nevyhovujú ideológii štátu, sú dôvodom na prenasledovanie a následné väznenie disidentov. Ďalším príkladom sú stavby a údržba zariadení ako sú zajatecké tábory, kde dochádza k neľudskému zaobchádzaniu, či mučeniu. Mimoriadne nebezpečné pre obyvateľstvo rozvojových krajín je však aj bezohľadné správanie sa podnikov voči životnému prostrediu, ktoré má vplyv na život a zdravie komunít. Príkladom je znečisťovanie zdrojov pitnej vody spôsobené vypúšťaním odpadu vzniknutého pri priemyselnej výrobe.

RIEŠENIE

REŠPEKT PRÁV A SILA JEDNOTLIVCA

Je teda zodpovednosťou podnikov zabezpečiť rešpektovanie ľudských práv nielen ich zamestnancami a predstaviteľmi, ale rovnako aj prinútiť svojich dodávateľov a partnerov v rozvojových krajinách k väčšej transparentnosti, aby bolo jednoduchšie odhaliť porušovanie ľudských práv a vynútiť si ich dodržiavanie pod hrozbou ukončenia spolupráce. A čo môže spraviť každý jeden z nás? Vyžadujeme od nášho štátu, ale aj od ďalších štátov na úrovni medzinárodnej komunity, aby sa o túto problematiku zaujímali. Prax tiež ukazuje, že jedným zo spôsobov, ako prinútiť nadnárodné spoločnosti dodržiavať ľudské práva a zásady zodpovedného podnikania je, ak ich dodržiava konkurenčný podnik. Ukazuje sa, že konzumenti sa stále viac zaujímajú o to, aké výrobky si kupujú a pozitívna reklama jedného podniku núti ten konkurenčný zaoberať sa touto problematikou tiež. Negatívna reklama, a to najmä práca mimovládnych organizácií, ktoré na takéto porušovanie upozorňujú, je tiež využívaným spôsobom, ako proti bezohľadnosti mnohých spoločností bojovať. Preto by sa každý jeden z nás mal pýtať a zaujímať o to, odkiaľ sú výrobky, ktoré kupujeme. Mali by sme si ich vyberať podľa kritérií, na ktorých skutočne záleží. Nezabúdajme na to, že prax nám neustále ukazuje silu zákazníka. Aj preto by sme ju mali využívať v prospech udržateľného rozvoja a dodržiavania ľudských práv nielen v našom meste či krajine, ale aj v krajinách, kde ľudia žijú v oveľa horších podmienkach ako my v Európe.

LOKÁLNE POTRAVINY

PETRA PODHORCOVÁ

PROBLÉM #1

VYKORISŤOVANIE ĽUDÍ

Len málokto z nás si už vie predstaviť život bez banánov, kávy, cukru či sladkej nutely. Rastúci svetový obchod spolu s celoročne dostupnými zásobami čerstvého manga, avokáda, artičok alebo iných exotických potravín spôsobili, že u slovenských spotrebiteľov zdomácneli a stali sa súčasťou našich kuchýň a chladničiek. A keďže poľnohospodárstvo tvorí základ ekonomiky viacerých krajín, z ktorých sa spomínané plodiny dovážajú, krajiny sú nútené prispôbovať svoju produkciu „rozmarom“ svetového dopytu. Na tieto „rozmary“ v rámci celého dodávateľského reťazca ekonomicky v najväčšej miere doplácajú poľnohospodári a pracovníci, ktorí sa starajú o zber exotických potravín.

PROBLÉM #2

NIČENIE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Ďalším, zásadným globálnym problémom, ktorý súvisí so ziskovým biznisom medzinárodného potravinárskeho priemyslu, je ničenie životného prostredia. A my, ako spotrebiteľia, sa na tejto celosvetovej devastácii našej planéty podieľame vo väčšej miere ako si bežne uvedomujeme. Zubná pasta, mydlá, šampóny, čokoláda, zemiakové lupienky a mnohé iné výrobky. Čo je ich spoločný menovateľ? Palmový olej. „V dôsledku jeho produkcie a odlesňovania zomrelo už viac ako 50 000 orangutanov a viac ako 90 % orangutanieho biotopu bolo zničeného v priebehu posledných dvoch desaťročí,“ informuje organizácia Say No To Palm Oil.

PROBLÉM #3

KVANTITA NA ÚKOR KVALITY

Farmári v krajinách, z ktorých sa aj na naše predajné pulty dováža ovocie a zelenina sú nútení prispôbovať cenu i kvalitu svojich produktov našim predajným štandardom. Ako pri každom poľnohospodárstve, aj tu sa často stáva, že plodiny sú napadnuté škodcami. Tie musia farmári veľmi rýchlo zneškodniť, keďže vedia, že ich prítomnosť by mohla znamenať rušenie objednávok a znižovanie ziskov. Práve z tohto dôvodu sa vo veľkom množstve používajú pesticídy, ako napríklad DDT. DDT-veľmi efektívny insekticíd, ktorý sa začal celosvetovo používať vo veľkom, až kým sa po 20 rokoch nezistili jeho škodlivé vedľajšie účinky na ľudský organizmus a životné prostredie. Práve kvôli nim bol DDT zakázaný v 86 krajinách na svete, vrátane Slovenska.

RIEŠENIE #1

TAM, KDE TO DOKÁŽEME OVPLYVNIŤ

Rajčiny bez chuti vypestované na vate, mäso plné antibiotík či mlieko prekypujúce skôr hodnotami hormónov než výživnými látkami. Kto z nás by sebe či svojim deťom dobrovoľne doprial toto „chutné menu“, keď sú tu aj iné dostupné možnosti? Lokálne projekty, návrat k domácej produkcii a tradičnému pestovaniu zažívajú v dnešnej dobe ohromný boom a získavajú si čoraz väčší ohlas aj vďaka zastrešiu Vidieckou platformou. Na druhej strane sa zas organizácia Free Food snaží dávať potravinám nevyhovujúcim pre veľkoodber a potravinám po záruke druhú šancu. Free Food napríklad z nevyužitých jabĺk, ktoré „nie sú vhodné“ na pultový predaj, vyrába chutný džem.

RIEŠENIE #2

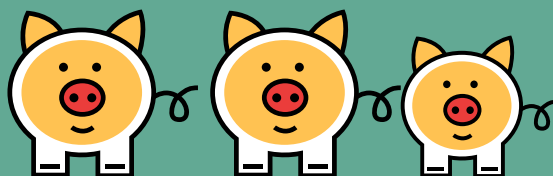
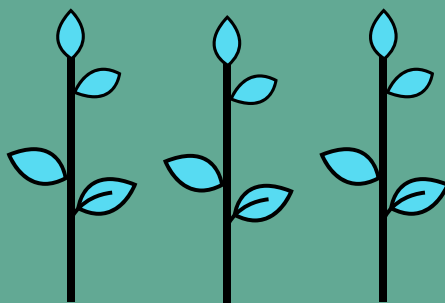
OD GLOBÁLNA DO LOKÁLNA

Prvá z vecí, ktoré môžeme urobiť okamžite je, že venujeme v obchode čas preštudovaniu si zloženia kupovaných potravín a prestaneme nakupovať potraviny, ktorých pestovanie má negatívny vplyv na životné prostredie. Namiesto exotických plodín predsa vieme jesť sezónne potraviny. Môžeme tiež uprednostňovať ovocie a zeleninu dopestovanú na Slovensku pred tou, ktorá je dovezená z ďalekých exotických krajín. Ďalšou efektívnou maličkosťou, ktorá nie je finančne ani časovo náročná, je prestať mrhať jedlom v našich domácnostiach. Tisíce ton potravín každoročne končia na skládkach, namiesto ich efektívneho prerozdelenia a využitia. Stá milióny ľudí vo svete pritom žijú v hlade.

RIEŠENIE #3

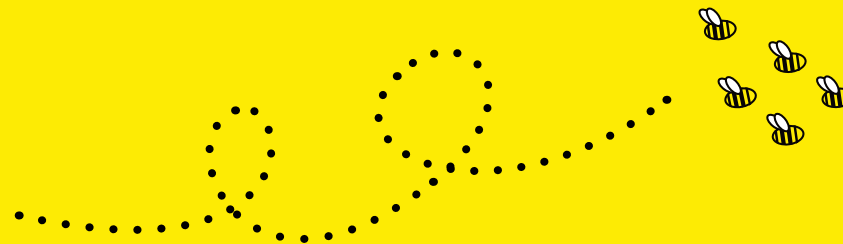
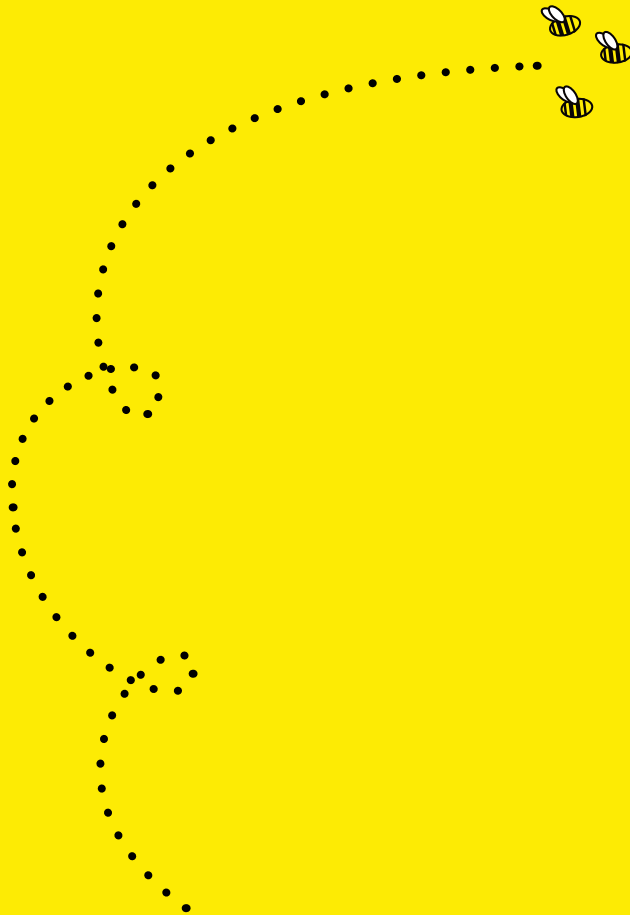
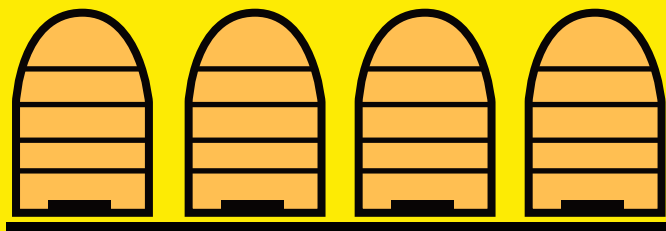
KOMUNITNÉ PESTOVANIE

Ak človek, ktorý nemá k dispozícii vlastnú záhradku, hľadá kompromis k životu v meste verzus tomu dedinskému, môže si so susedmi, priateľmi a známymi založiť vlastnú komunitnú záhradu, kde sám ovplyvňuje proces pestovania a môže sa vyhnúť škodlivinám. „Komunitné záhrady vznikajú na nevyužívaných mestských plochách. Prax a skúsenosti ukazujú, že je najjednoduchšie dohodnúť sa práve so súkromným vlastníkom, ktorý voľný pozemok momentálne nemá záujem využívať a súhlasí s jeho dočasným využívaním pre účely komunitnej záhrady,“ radí Michaela Hrnčiarová, zakladateľka blogu Forester. Primárnou funkciou takýchto záhrad je prinášať zdravé potraviny či pomáhať pri šetrení rodinných rozpočtov na nákup potravín. Poskytujú tiež jedinečné príležitosti pre medzigeneračné stretnutia, a následnú výmenu skúseností či už dobrých alebo zlých.

MESTO PRIATEĽSKÉ VČELÁM

PETRA JEŽEKOVÁ

PROBLÉM #1

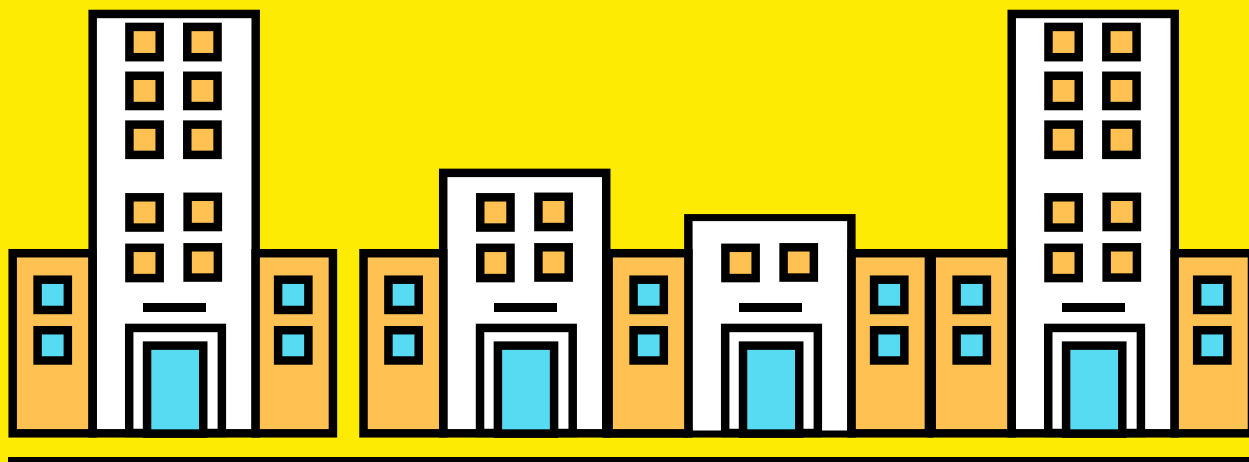
VČELY MEDZI NAMI HYNÚ

Včela medonosná je najdôležitejším opelovačom kultúrnych aj divo rastúcich rastlín. Opeľuje až 86% rastlinných druhov na Zemi. V Európe je na nej závislých 76% celkovej produkcie potravín. Väčšina ovocia, zeleniny a orechov je totiž opelovaných včelami. Priamo sú na nich závislými výnosy z kávy, sójových bôbov a bavlny. Už niekoľko rokov je po celom svete pozorovaný veľký úhyn včiel. Okrem chorôb a klimatických zmien im škodí spôsob, akým sa v súčasnosti vedie poľnohospodárska výroba. Včely prichádzajú o prirodzené prostredie. Ich pastvu likviduje monokultúrne pestovanie plodín na veľkých plochách, geneticky modifikované rastliny a senáž, pri ktorej včasná kosba nedáva lúkam šancu dostatočne zakvitnúť. Znečistenie ovzdušia zas oslabuje schopnosť včiel nasledovať vôňu kvetov k jej zdroju. Jednou z hlavných príčin je však používanie agresívnych pesticídov, hlavne neonikotínoidov. Ostatné opelovače, napríklad samotárske včely, motýle a čmeliaky, sú ohrozené tiež. A s ich miznutím miznú aj niektoré druhy kvetov.

RIEŠENIE #1

MESTO PRIATELSKÉ VČELÁM

Mesto s absenciou pesticídov dnes predstavuje pre včely vítanú alternatívu. Úle mestských včiel sa dajú umiestniť na strechy, balkóny, dvory, do záhrad a parkov. Ak sa dodržia určité svetelné, tepelné a veterné podmienky, správne sa nastaví nasmerovanie úľov a dostanú optimálne napájadlo, ľudia v susedstve nemusia o včelách ani vedieť. Dôležité je sa na chov pripraviť na včelárskom kurze a zistiť si podmienky chovu vo vašom meste. Kým sa rozhodnete začať s vlastnými včelami, odporúčame vám chodiť pomáhať už skúsenému včelárovi vo vašom okolí počas celej sezóny. Vyskúšate si, aké to je byť poštípaný a koľko času včely zaberajú (najviac v lete). Potom sa môžete zodpovedne rozhodnúť, či sa chcete starať o vlastné včely. Aj bežní obyvatelia môžu včelám pomôcť výsadbou nektarodajných kvetov, najmä domácich druhov, vynechaním používania pesticídov, cieľným nekosením – ponechaním divokých kvitnúcich kútov pre hmyz a budovaním tzv. hmyzích hotelov pre samotárske včely a iný užitočný hmyz.

PLATFORMA MIMOVLÁDNYCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

Platforma mimovládnych rozvojových organizácií združuje 28 organizácií (22 riadnych členov a 6 pozorovateľov), ktoré pôsobia najmä v oblasti zahraničnej rozvojovej spolupráce, humanitárnej pomoci a globálneho vzdelávania na Slovensku. Zastupuje ich pri rokovaní so štátnymi inštitúciami a podporuje šírenie informácií o rozvojovej spolupráci a globálnych súvislostiach na verejnosti.

RIADNI ČLENOVIA:

ADRA – Adventistická agentúra pre pomoc a rozvoj,
C.A.R.D.O.,
Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica,
Centrum pre európsku politiku,
Človek v ohrození,
eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev detí,
Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku,
GLEN Slovakia,
Magna Deti v núdzi,
Nadácia Habitat for Humanity International,
Nadácia Integra,
Nadácia Pontis,
NISPAcee,
Otvorený Európsko-Slovanský Dvor,
PDCS,
SAVIO,
Slovenská humanitná rada,
Slovenská katolícka charita,
Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj,
Slovenský Červený kríž,

Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre
zahraničnú politiku,
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce
sv. Alžbety.

POZOROVATELIA:

Academia Istropolitana Nova,
AIESEC Slovensko,
Karpatská nadácia,
Nadácia Milana Šimečku,
Slovenská atlantická komisia,
Slovenský výbor pre UNICEF.

VYBER SI

Svet sa mení a je k nám oveľa bližšie ako kedysi. To, ako vyzerá, je výsledkom aj našich každodenných rozhodnutí. Žiadne veľké problémy totiž nevznikajú odrazu. Niekedy stačí jedna malá vec, jedno správne rozhodnutie. My sme si vybrali žiť zodpovedne a začať od seba. Vyber si aj ty. Kampaň VYBER SI spolu s nami podporujú:

Greenway,
Dana Kleinert,
Liga za ľudské práva,
Free Food,
Švihaj Šuhaj,
Nadácia Ekopolis,
Jaspravim,
Dobre&Dobré,
Vagus,
Vidiecka Platforma,
Zelená hliadka,
Jem iné,
Greenpeace,
Vegánske hody,
Žlté bicykle,
Vlk, ktorý nikdy nespí,
STOP obchodovaniu s ľuďmi, EKOCHARITA,
Združenie Nádej,
BMW,
SK PR Strategies.

Na príprave spolupracovali:

Tomáš Horváth, Petra Ježeková, Alexandra Kubizniaková,
Petra Podhorcová, Viktória Pokorná, Karolína Zubriczká, Jakub Žaludko

Grafika a dizajn:

Martin Malina

Vydala:

PLATFORMA MIMOVLÁDNYCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

Bulletin bol vydaný v rámci projektu „SAMRS/2015/BK/01/01“, ktorý je financovaný zo zdrojov SlovakAid. Bulletin je súčasťou kampane VYBER SI, ktorú v rámci projektu „EU Presidency Project for the Slovak EU Presidency“ realizuje Platforma MVRO.

Adresa:

Miletičova 7,
821 08 Bratislava

Kontakt:

+421 220 445 255
info@mvro.sk
www.mamnavyber.sk
www.mvro.sk

To, čo si vyberieme dnes, žijeme zajtra